

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	2Cdo/42/2024
Identifikačné číslo spisu:	0020201716
Dátum vydania rozhodnutia:	30.01.2025
Meno a priezvisko:	JUDr. Viera Nevedelová
Funkcia:	súdca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2025:0020201716.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky vo veci prejednávania dedičstva po poručiťke I. R., rod. I., narodenej A., zomrelej A., naposledy bytom H., vedenej na Okresnom súde Michalovce pod sp. zn. 21D/271/2020, o dovolaní dediča N. R., narodeného A., bytom H., proti uzneseniu Krajského súdu v Košiciach z 8. augusta 2023 sp. zn. 6CoD/5/2023, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a .

Žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Michalovce (ďalej aj ako „súd prvej inštancie“) uznesením zo 6. marca 2023 č. k. 21D/271/2020-155, určil všeobecnú hodnotu majetku poručiťky: 5.017,24 eur, výšku dlhov poručiťky: 827,81 eur, čistú hodnotu dedičstva: 4.189,43 eur, potvrdil nadobudnutie dedičstva dedičom, priznal notárke JUDr. Alexandre Palovčíkovej odmenu a náhradu hotových výdavkov a žiadnemu z účastníkov konania nepriznal nárok na náhradu trov konania.

2. Krajský súd v Košiciach (ďalej len „odvolací súd“) po odvolaní dediča N. R. uznesením z 8. augusta 2023 č. k. 6CoD/5/2023-175 uznesenie súdu prvej inštancie potvrdil a žiadnemu z účastníkov nepriznal nárok na náhradu trov konania. Z obsahu uznesenia odvolacieho súdu vyplynulo, že dedičské konanie po poručiťke začalo bez návrhu, na základe oznámenia o úmrtí poručiťky. Súdna komisárka predvolala na predbežné vyšetrenie V. R., syna poručiťky, ktorý sa postaral o pohreb poručiťky. Po zistení okruhu dedičov, medzi ktorými bol aj N. R., druhý syn poručiťky (ďalej ako „dedič“), s ktorým následne riadne v konaní pokračovala, keď bol prítomný na oboch nariadených pojednávaniach (13. apríla 2021 a 19. júla 2021). Odvolací súd vyhodnotil ako nedôvodnú odvolaciu námietku dediča, že v dôsledku nesprávneho postupu súdnej komisárky mu bolo znemožnené byť prítomný pri príprave na prejednanie dedičstva. Rovnako podľa odvolacieho súdu neboli dôvodné ani ďalšie odvolacie námietky dediča, týkajúce sa nerešpektovania závetu poručiťky, keďže do skončenia dedičského konania nepredložil závet, ani žiadne doklady o skutočnostiach rozhodných z hľadiska vyporiadania dedičstva. Vzhľadom na nepreukázanie existencie závetu došlo k dedeniu zo zákona v zmysle § 461 ods. 1 Občianskeho zákonníka. K porušeniu procesných práv dediča podľa odvolacieho súdu nedošlo ani tým, že by mu bolo znemožnené nahliadnuť do spisu alebo vyhotoviť fotokópie zo spisu. Odvolací súd

považoval za vecne správny postup súdu prvej inštancie, aj pokiaľ potvrdil nadobudnutie dedičstva podľa dedičských podielov, keďže medzi účastníkmi konania preukázateľne k dohode o vyporiadaní dedičstva nedošlo.

3. Odvolací súd dospel k záveru, že celý proces dedičského konania a rozhodovania vykonala notárka ako súdna komisárka v súlade s príslušnými procesnými predpismi, ako aj hmotnoprávnymi normami dedičského práva (Občiansky zákonník, ďalej aj „OZ“), pričom boli zachované všetky práva odvolateľa ako dediča a nedošlo k znemožneniu výkonu jemu patriacich procesných práv v takej miere, že tým bolo porušené jeho právo na spravodlivý proces, preto napadnuté uznesenie ako vecne správne potvrdil a dodal, že odmietnutie dedičstva v odvolacom konaní nevyvolalo žiadne právne účinky z dôvodu, že dedičstvo mohol N. R. odmietnuť v zmysle § 464 OZ a § 189 ods. 1 Civilného mimosporového poriadku (ďalej len „CMP“) len do 13. mája 2021, o čom bol poučený na pojednávaní dňa 13. apríla 2021.

4. Následne dedič doručil súdu prvej inštancie podanie z 20. októbra 2023 s označením veci „Návrh na odloženie vykonateľnosti a právoplatnosti napadnutého rozhodnutia“. Jednou z príloh uvedeného podania bola žiadosť dediča o bezplatné pridelenie právneho zástupcu - advokáta, adresovaná Centru právnej pomoci, so sídlom Lipová 1, Humenné. Súd prvej inštancie vyhodnotil uvedené podanie podľa obsahu ako dovolanie, osobne spísané a podpísané dedičom.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ alebo „dovolačný súd“) ako súd dovolací podľa § 35 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“) po zistení, že dovolanie bolo podané v zákonom stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) stranou, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), skúmal bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP), či sú dané procesné predpoklady pre uskutočnenie meritórneho dovolacieho prieskumu; dospel k záveru, že dovolanie treba odmietnuť. Na stručné odôvodnenie (§ 451 ods. 3 veta prvá CSP) dovolací súd uvádza nasledovné:

6. Podľa § 419 CSP proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa.

7. Podľa § 429 ods. 1 CSP, dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom.

8. Podľa § 429 ods. 2 CSP, povinnosť podľa odseku 1 neplatí, ak je

a) dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,

b) dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,

c) dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa.

9. Podľa § 436 ods. 1 CSP, ak má dovolanie vady podľa § 429 a dovolateľ nebol riadne o povinnosti podľa § 429 poučený v odvolacom konaní, súd prvej inštancie vyzve dovolateľa na odstránenie vád a poučí ho o následkoch neodstránenia vád dovolania.

10. Citované ustanovenie § 436 ods. 1 CSP predstavuje procesnú situáciu, v ktorej súd prvej inštancie prihliada na existenciu vád dovolania a dovolateľa vyzýva na ich odstránenie. Tento postup súdu prvej inštancie sa týka výlučne vád dovolania v zmysle § 429 ods. 1 CSP a ich výskytu v prípade úplnej absencie alebo nedostatočného poučenia dovolateľa odvolacím súdom.

11. V danom prípade dedič podal dovolanie proti uzneseniu odvolacieho súdu, obsahujúceho poučenie, o. i. o povinnosti byť zastúpený v dovolacom konaní advokátom s poukazom na § 429 ods. 1 a ods. 2 CSP (č. 1. 178 súdneho spisu).

12. Prvoinštančný súd uznesením z 1. februára 2024 č. k. 21D/271/2020-206, právoplatným dňa 5. marca 2024, vyzval dediča na predloženie splnomocnenia od advokáta na zastupovanie v dovolacom konaní a dovolania spísaného advokátom. Zároveň dediča poučil o odmietnutí dovolania v prípade neodstránenia vady dovolania. Dedič na výzvu súdu nereagoval.

13. Pred rozhodnutím vo veci Najvyšší súd SR zisťoval, či žiadosť dediča o bezplatné pridelenie právneho zástupcu bola Centru právnej pomoci (ďalej aj „CPP“) doručená a akým spôsobom bola vybavená. Z odpovede CPP z 5. decembra 2024 vyplynulo, že rozhodnutím z 19. decembra 2023 č. spisu KaHE-125938/20210/2023-151300/2023 dedičovi nebol priznaný nárok na poskytnutie právnej pomoci v dedičskom konaní po poručiťke I. R..

14. Dovolačný súd, poukazujúc na závery vyjadrené v uznesení najvyššieho súdu z 18. decembra 2019

sp. zn. 4Cdo/190/2019, publikovaného pod R 39/2020 v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky, konštatuje, že spísanie dovolania advokátom je obligatórnou podmienkou dovolacieho konania, ktorá musí byť splnená už pri podaní dovolania; jej nedostatok musí byť odstránený do uplynutia zákonnej lehoty na podanie dovolania. To neplatí, ak dovolateľ nebol riadne poučený odvolacím súdom.

15. Podľa § 447 písm. e) CSP, dovolací súd odmietne dovolanie, ak neboli splnené podmienky podľa § 429 CSP.

16. Keďže dedič nebol v dovolacom konaní zastúpený advokátom a ani nepreukázal splnenie podmienky v zmysle § 429 ods. 2 CSP, nebola splnená osobitná obligatórna podmienka dovolacieho konania povinného právneho zastúpenia (§ 429 ods. 1 CSP), dovolací súd musel podľa § 447 písm. e) CSP dovolanie odmietnuť bez toho, aby sa zaoberal vecnou správnosťou napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu.

17. Rozhodnutie o nároku na náhradu trov dovolacieho konania najvyšší súd neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP).

18. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.